

6

ZÁŘÍ
2022

NS IZI

INTERNETOVÝ NEWSLETTER INOVACÍ

V SOCIÁLNÍM ZAČLEŇOVÁNÍ

VYDÁVÁ ODBOR PRO
SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ
MMR (AGENTURA)

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura
pro sociální začleňování

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Agentura pro sociální začleňování jako inovační akteur politiky sociálního začleňování“, registrační číslo projektu: CZ.03.X/0.0/0.0/15_018/0006191

ÚVODEM

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

dovolte mi Vás co nejsrdečněji pozdravit u příležitosti vydání šestého čísla newsletteru z dílny Inovačního projektu a v krátkosti Vám představit jeho obsah. Věřím, že jste si užili dovolenou, zasloužený odpočinek a nabrali jste nové síly na plnění jak dlouhodobých úkolů, tak nových výzev, které jsou se sociální oblastí spjaty.

V rámci našeho projektu aktuálně připravujeme podzimní část workshopového cyklu k práci s informacemi při sociálním začleňování. Mám velkou radost z toho, že se workshopový cyklus těší velké účasti. Díky tomu můžeme diskutovat o tématech napříč institucemi, které se sociálním začleňováním zabývají. Jarní část cyklu se zabývala tématem dětí ohrožených sociálním vyloučením a školním neúspěchem, a tématem sociálního bydlení. V září se na vás opět těšíme, tentokrát nad otázkou přístupu ke zdravotní péči. Odkaz na dosavadní výstupy workshopů najdete v sekci Z Projektu.

Dále se v newsletteru dočtete, jak se vyvíjí naše spolupráce s partnerskými kraji a městem Chomutov. Nechybí ani —→

pokračování seriálu o veřejných financích v souvislosti se sociálním začleňováním, který připravuje odborný garant projektu pan Miloslav Macela. Tentokrát se ve svém příspěvku zaměřil na oblast služeb. V sekci Inspirace potom najdete ohlédnutí za stáží v Nizozemsku, která se v rámci projektu uskutečnila v polovině května a dle slov stážistů byla velmi podnětná a vydařená.

Přeji Vám příjemné a inspirativní čtení, pěkný zbytek léta a klidný vstup do podzimních časů.

Se srdečným pozdravem

Markéta Benešová

pověřená vedením odboru pro sociální začleňování

Z PROJEKTU

- 5 ANALYTICKÁ ČÁST KRAJSKÉ STRATEGIE SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ JE NA SVĚTĚ
- 6 HRADECKO NADÁLE ZKOUMÁ MOŽNOSTI ALTERNATIVNÍHO VYUŽITÍ NEMOVITOSTÍ
- 7 OLOMOUCKÝ KRAJ CHYSTÁ INFORMAČNÍ KAMPAŇ O MILOSTIVÉM LÉTĚ II
- 8 V CHOMUTOVĚ SE VYJASŇUJÍ OTÁZKY KOLEM ZRUŠENÉ „BEZDOPLATKOVÉ ZÓNY“
- 9 PRACOVNÍ SKUPINA „SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ A ZAMĚSTNANOST“ V LIBERECKÉM KRAJI ŘEŠILA DOSTUPNÉ A SOCIÁLNÍ BYDLENÍ
- 11 NÁŠ WORKSHOPOVÝ CYKLUS K PRÁCI S INFORMACEMI V SOCIÁLNÍM ZAČLEŇOVÁNÍ JE UŽ V PŮLCE

ZAÚJALO NÁS

- 16 VEŘEJNÉ FINANCE A SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ: (SOCIÁLNÍ) SLUŽBY
- 19 KONFERENCE HOUSING FIRST PŘINESLA DATA I ZKUŠENOSTI KLIENTŮ
- 19 HARMONOGRAM VÝZEV OPZ+

INSPIRACE

- 20 PŘIVEZLI JSME SI INSPIRACI A MOTIVACI Z NIZOZEMÍ

Z AGENTURY

- 28 SÉRIE VIDEODOKUMENTŮ VYPRÁVÍ PŘÍBĚHY ROMŮ NA CESTĚ ČESKÝM A SLOVENSKÝM VZDĚLÁVACÍM SYSTÉMEM
- 31 TEMATICKÉ VÝZKUMY O VZDĚLÁVÁNÍ PŘINÁŠEJÍ VAROVNÁ ZJIŠTĚNÍ
- 33 ZÁSTUPCI AGENTURY A KRAJŠTÍ KOORDINÁTOŘI PRO ROMSKÉ ZÁLEŽITOSTI SE DOMLUVILI NA UŽŠÍ SPOLUPRÁCI

Z PROJEKTU

aneb co se nám společnými silami v projektu daří, na čem pracujeme a co připravujeme dál

ANALYTICKÁ ČÁST KRAJSKÉ STRATEGIE SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ JE NA SVĚTĚ

V dubnu navštívili Karlovarský kraj zástupci Evropské komise, kteří zde u kulatého stolu diskutovali s místními politiky a aktéry o lokálních specifikách a nutnosti multidisciplinárního přístupu a kooperace místní a krajské úrovně ve prospěch všech obyvatel kraje.

Další setkání s eurokomisařkou pro kohezi a regionální politiku Elisou Ferreira se uskutečnilo v květnu a přineslo zajímavý pohled na současné trendy v transformacích regionů, které se věnují rozvoji lidských zdrojů a vzniku nových oborů vzdělávání zaměřených na ekologii a rekultivaci krajiny.

V červnu uspořádal sociální odbor setkání se zástupci Platformy pro dostupné bydlení, zástupci kraje a regionálních aktérů. Na akci byly představeny koncepty Housing First a Housing Led jako příklady fungující praxe.

Na konci června jsme dokončili analytickou část krajského strategického dokumentu zaměřeného na řešení sociálního vyloučení. Během července proběhly tři online setkání —→

pro přípravu SWOT analýzy na tři zásadní témata: Mezigenerační reprodukce sociálního vyloučení, Podpora zadlužených obyvatel kraje, Podpora dostupnosti bydlení pro osoby v bytové nouzi. Na základě sesbíraných dat a získaných informací vznikla návrhová část opatření, která je do konce srpna dostupná ke komentování a sběru zpětné vazby od krajských odborníků i široké veřejnosti.

Do konce roku proběhne workshop zaměřený na téma oddlužování obyvatel a věříme, že Rada a Zastupitelstvo kraje zpracovanou Strategii schválí. ✕

←
EVROPSKÁ
KOMISAŘKA ELISA
FERREIRA SE
V KVK ZAJÍMALA
O PROCES
TRANSFORMACE.
FOTO: ROMAN
KOŘINEK / NÁŠ
REGION

HRADECKO NADÁLE ZKOUMÁ MOŽNOSTI ALTERNATIVNÍHO VYUŽITÍ NEMOVITOSTÍ

Královéhradecký kraj ve spolupráci s námi dokončil další etapu průzkumu zaměřeného na využití nemovitého majetku ve vlastnictví kraje a dalších institucí. Nadále jsme se také v Královéhradeckém kraji zabývali problematikou veřejné podpory, podmínkami pro čerpání finančních prostředků ze Státního fondu podpory investic a možnostmi financování stavební činnosti v objektech, které nejsou ve vlastnictví obcí. ✕

OLOMOUCKÝ KRAJ CHYSTÁ INFORMAČNÍ KAMPAŇ O MILOSTIVÉM LÉTĚ II

V Olomouckém kraji se schází skupina pro podporu dluhového poradenství a její červencové setkání bylo zaměřeno na podporu a propagaci akce „Milostivé léto II“. Z jednání vzešly zajímavé nápady, o které se chceme podělit.

Olomoucký kraj vytvoří o Milostivém létu II informační leták s kontakty na všechny poskytovatele dluhového poradenství. Leták bude kraj distribuovat ve svém krajském periodiku a bude ho rozesílat obecním úřadům a dalším institucím. Chce tak informovat širokou veřejnost o zřejmě poslední možnosti, jak se u veřejnoprávních institucí oddlužit bez vysokých nákladů.

Členové pracovní skupiny navrhli oslovit úřad práce a ČSSZ, aby o možnosti oddlužení informovaly také své klienty, a zvýšila se tak informovanost a procento využití institutu Milostivého léta. Aby se informace dostala k občanům i starší generace, skupina navrhuje, aby kraj zaslal informaci o Milostivém létu II společně se SIPO — službou, kterou využívají především senioři. Dále skupina navrhla oslovit zaměstnavatele, resp. jejich mzdové účetní a personální oddělení, aby o Milostivém létu II informovali své zaměstnance, kterým by mohl tento nástroj pomoci. Dalším z podpůrných návrhů skupiny je nabídnout zaměstnavatelům poradenství, jak se mohou podílet na

oddlužení svých zaměstnanců v rámci Milostivého léta II. Tuto službu navrhuje skupina propagovat ve spolupráci s Hospodářskou komorou a Svazem obchodu a průmyslu. X

V CHOMUTOVĚ SE VYJASŇUJÍ OTÁZKY KOLEM ZRUŠENÉ „BEZDOPLATKOVÉ ZÓNY“

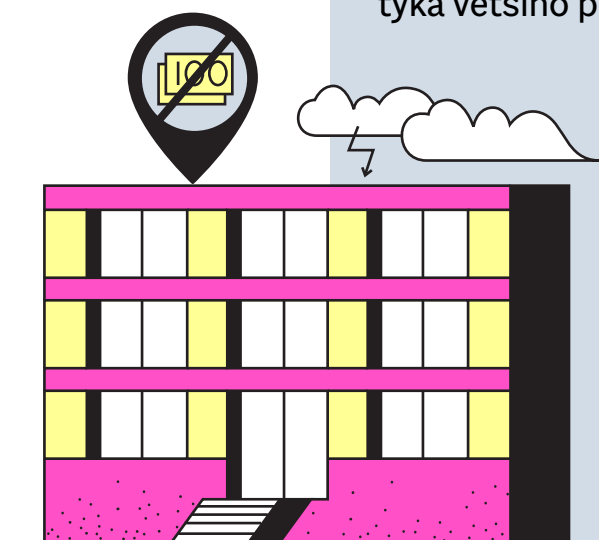
V Chomutově byla dokončena dílčí část projektu zaměřená na zrušené opatření obecné povahy, kterým byla v roce 2017 v rozsahu všech chomutovských sídlišť vyhlášena tzv. bezdoplatková zóna. Ohledně jejího pozitivního významu a negativních dopadů zaznívaly v předchozích letech proti-
chůdné názory a naše studie je první svého druhu, která má ambici situaci objektivně vyhodnotit. Protože se toto téma týká většího počtu obcí v krajích zapojených do našeho pro-

jektu, přinášíme zde stručnou rekapitulaci hlavních závěrů vyhodnocení.

Studie potvrdila rozhodující vliv bezdoplatkové zóny na jevy považované některými institucemi za pozitivní: zrušení ubytoven poskytujících ubytování v nedůstojných podmínkách, snížení celkové migrace a úspora na vyplacených sociálních dávkách. Bohužel, výsledky zároveň poukazují na to, že obavy z prohloubení sociálního vyloučení jsou

oprávněné. Statistickými údaji lze doložit vyšší počet trestných činů ve městě, vyšší počet přestupků na sídlištích, vyšší počet osob bez přístřeší, a počet exekucí poukazuje na vyšší míru zadlužení. Z výpovědí pracovníků NNO a osob opatřením dotčených lze dovodit zhoršení životní situace, zvýšení konzumace návykových látek, zvýšení migrace osob postižených ztrátou bydlení vlivem bezdoplatkové zóny, zvýšení poptávky po potravinové pomoci a zvýšení ekonomické aktivity v šedé zóně.

V Chomutově jsme také připravovali podklady pro experimentální model kategorizace bytů a věnovali jsme se některým specifickým problémům SVJ, se kterými se obyvatelé svěřili nám nebo městu. X

PRACOVNÍ SKUPINA „SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ A ZAMĚSTNANOST“ V LIBERECKÉM KRAJI ŘEŠILA DOSTUPNÉ A SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

Na online krajské pracovní skupině sociální začleňování a zaměstnanost pod Regionální stálou konferencí se debatovalo o tom, jakou roli kraj může zastat v podpoře dostupného a sociálního bydlení.

Jak v diskuzi uvedl náměstek pro řízení sociálních věcí Libereckého kraje Petr Tulpa: „Koordinační role kraje je nezastupitelná, kraj musí organizovat komunikaci mezi jednotlivými aktéry.“ Role kraje však může být mnohem širší. Například kromě toho, že může přispívat při výstavbě nových nájemních bytů jako investor, může být také držitelem garančního fondu.

Roman Matoušek, vedoucí oddělení inovací a tvorby sociálních politik uvedl, že se s rolí kraje v připravovaném zákoně o podpoře bydlení počítá. Diskutuje se také o zřizování kontaktních míst pro bydlení na území o velikosti ORP, které by měly mít krajskou metodickou podporu.

Kolega Pavel Vermach přítomným aktérům popsal na příkladu spolupráce s Královéhradeckým krajem, jak lze kraj směřovat k tomu, aby aktivně využíval vlastní nemovitý majetek k poskytování bydlení, pokud jsou k tomuto účelu nemovitosti vhodné.

Díky příspěvku Jitky Doubnerové za MAS Frýdlantsko jsme se dozvěděli, že tato místní akční skupina dokončuje dvouletý projekt, jehož výstupem je mimo jiné metodika sociálního bydlení pro Frýdlantsko. Při realizaci projektu se potvrdilo, že sociální bydlení je nepopulární téma, u kterého je potřeba koncepční přístup, spolu s důkladnou osvětou a destigmatizací problematiky. —→

O inspirativní zjištění ze zahraniční stáže v Nizozemsku se podělil Lukáš Průcha, ředitel regionální pobočky Člověka v tísni, a Pavla Krátká, vedoucí oddělení sociálních služeb městského úřadu Česká Lípa. Klíčové body „pohledu jinam“ jsou:

- pomoc není poskytována „za zásluhy“ a je šitá na míru potřebám ohrožené osoby;
- sociální práce/pomoc má vždy externí limity, ale v Nizozemsku s ní dojdou mnohem dál a aktivně vyhledávají ty/nabízejí pomoc těm, kdo by ji mohli potřebovat;
- investice do chudých lidí se dvojnásobně vrátí — v Nizozemsku mají spočítané, že se to vyplatí;
- práce s rozsáhlou skupinou dobrovolníků, dobrovolnická práce je rozšířená a běžná;
- práce se stresem — vychází se z toho, že problémy člověku přinášejí stres (potíže s bydlením, chudoba apod.), proto je potřeba se stresem pracovat, aby mohl člověk tyto problémy efektivně řešit;
- pomoc může fungovat jinak, než jsme zvyklí; „když se chce, tak to jde“;
- nepřehazovat si problémy jako horký brambor; když na nějaký problém narazíme, je potřeba si ho vzít za svůj, přihlásit se k němu a pustit se do práce — každý se do toho může nějak pustit, když bude chtít;
- peer konzultantská odborná práce od lidí se zkušeností s životem v chudobě — systém, vzdělávání/terapie, podpora;
- veřejná správa si váží práce neziskového sektoru a ví, že ho potřebuje.

Jana Hanušová z CIRI neboli Centra investic, rozvoje a inovací Královéhradeckého kraje (Regionální rozvojová agentura) na setkání informovala o fungování CIRI jako sekretariátu Platformy dostupného bydlení. K problematice bydlení přistupují skrze jeho dostupnost, v logice „pro každého má být bydlení dostupné“, proto si provádí vlastní pravidelná →

šetření, spouští e-learningy, síťují a aktuálně připravují workshopy ke zvyšování absorpčních kapacit pro čerpání z ESIF 2021+.

Na závěr setkání hovořil Martin Chochola z Centra bydlení Liberec, který shrnul, co by mohl dělat kraj v oblasti sociálního bydlení v souvislosti s potřebami měst. Jednou z podstatných rolí kraje je podle něj propojovat řešení v souvislosti s dlouhovou problematikou, reformou péče o duševní zdraví a bezdomovectvím či zajištění podpory sociálních služeb a sociální práce v rámci celého systému spolupráce, neboť kraj odpovídá za síť sociálních služeb již nyní. Poslední, nikoli však nepodstatná věc, je budování znalosti o bydlení čili sjednocení sběru dat o bytové nouzi a kapacitách bydlení v kraji např. na datovém portálu kraje. ✕

NÁŠ WORKSHOPOVÝ CYKLUS K PRÁCI S INFORMACEMI V SOCIÁLNÍM ZAČLEŇOVÁNÍ JE UŽ V PŮLCE

V uplynulých měsících proběhly první tři workshopy z cyklu k práci s informacemi v oblasti sociálního začleňování. Jednotlivé akce jsou tematicky zaměřené, do dopolední části zveme k diskuzi odborníky na dané téma, v odpolední části účastníci pracují ve skupinách a diskutují mezi sebou o úžeji vymezených problémech.

Veškeré materiály z dosud proběhlých workshopů najdete na našem [webu](#). V rámci workshopového cyklu proběhnou ještě tři akce: 22. září 2022 budeme pokračovat workshopem na téma „Přístup ke zdravotní péči“; 25. října 2022 se budeme věnovat tématu „Komunikace“ a celý cyklus shrneme v závěrečném workshopu 22. listopadu 2022. Registrace na —→

celý cyklus i jednotlivé akce již byla uzavřena, ale pokud máte zájem se některé z podzimních akcí zúčastnit, napište na e-mail eliska.buocikova@mmr.cz a individuálně se s vámi domluvíme.

CO SE ZATÍM V RÁMCI WORKSHOPOVÉHO CYKLU UDÁLO:

w1

ÚVOD DO PROBLEMATIKY: EVIDENCE-BASED PŘÍSTUP K POLITIKÁM SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ.

Workshop na toto téma se konal 28. dubna 2022. Dopolední moderované diskuze na téma přístupy ke zkoumání sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit se zúčastnil Karel Čada, aktuálně působící na Vysoké škole ekonomické v Praze, aby představil **Mapu sociálně vyloučených lokalit** (tzv. „Gabalovu mapu“ 2). Dále se panelové diskuze zúčastnila Daniela Büchlerová, která hovořila o **Mapě nezaměstnanosti a sociální nejistoty**. Marek Hojsík z Přírodovědecké fakulty UK a Central European University se věnoval tématu **rezidenční segregace**. Za Agenturu v panelu zasedli Roman Matoušek s příspěvkem o **Indexu sociálního vyloučení**; Radka Vepřková hovořila o vstupních analýzách a tematických výzkumech; Petr Lang mluvil o **výzkumných šetřeních o příjmech a životních podmínkách obyvatel sociálně vyloučených lokalit („SVL-SILC“)** a Hana Vališová představila typologii sociálního vyloučení. Diskuzi moderoval Miloslav Macela, který také přednesl příspěvek o principech, výhodách a úskalích evidence-based přístupu k sociálnímu začleňování.

Tématem odpolední diskuze bylo zjišťování potřebnosti na příkladu zavedení nového NZDM. Účastníci byli —→

rozdělení do tří skupin — jedna skupina pracovala na zadání z pohledu neziskové organizace, druhá skupina z pohledu obce a třetí z pohledu kraje. Všechny tři skupiny hledaly odpovědi na tři základní otázky: Proč bychom mohli NZDM potřebovat? Jak zjistíme, jestli NZDM potřebujeme? Jak nastavit monitoring NZDM? V odpovědích se jednotlivé pracovní skupiny téměř shodovaly. Rozcházel se naopak ve vnímání aktérství (NNO — obec — kraj) a očekávání od sebe navzájem. Zaznívalo, že monitoring, ať už potřeby či intervencí, je takový „horký brambor“, který si mezi sebou jednotliví aktéři často přehazují a doufají, že ho udělá „ten druhý“. Zásadním úkolem je tedy nastavení rolí jednotlivých aktérů, jejich domluva na spolupráci při shromažďování a vyhodnocování informací a jejich společná snaha o rovnoměrný vklad do sledování průběhu efektivity intervencí. —→

NA PRVNÍM WORKSHOPU ČASTO ZAZNÍVALO, ŽE MONITORING POTŘEBNOSTI ČI INTERVENČÍ JE „HORKÝ BRAMBOR“, KTERÉHO SE NIKDO NECHCE UJMOUT.

w2

DĚTI OHROŽENÉ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM A ŠKOLNÍM NEÚSPĚCHEM

Druhý ze šestidílné série workshopů se uskutečnil 31. května 2022. Tématem byly tentokrát děti ohrožené sociálním vyloučením a školním neúspěchem. Dopolední panelové diskuze k ukazatelům relevantním pro toto téma se —→

zúčastnila Jana Straková z Pedagogické fakulty UK, která hovořila o problematice dětí ohrožených školním neúspěchem v kontextu systémových nerovností. Karel Čada z Vysoké školy ekonomické mluvil o zkoumání segregace ve vzdělávání, a Lucie Winklerová, manažerka programů vzdělávání MASiF, hovořila o analýze dráhy dítěte v kontextu plánování opatření na lokální úrovni. Hosty v diskuzi byli dále Daniel Škarka, člen Rady města Jihlavy pro oblast školství, kultury a tělovýchovy a pro oblast sociálních věcí, ředitel liberecké pobočky Člověka v tísní Lukáš Průcha, a ředitelka základní školy Kořenského Libuše Daňhelková.

V odpoledním bloku účastníci pracovali ve třech skupinách. Jedna se věnovala mapování nerovnoměrného rozložení žáků v obci; druhá řešila monitoring opatření k dokončování základního vzdělání, a třetí skupina se zabývala monitorin- gem dopadů sociálních služeb na dítě. První skupina hledala odpověď na to, jak téma uchopit a jak přemýšlet o ukazate- lích na úrovni institucí, přičemž své přemýšlení o vhodných ukazatelích opřela o příklad situace ve městě Jihlava, kterou popsal Daniel Škarka. Druhá skupina opírala své přemýšlení o vhodných ukazatelích o příklad aktivit MAS Frýdlantsko, které v dopolední části představila Lucie Winklerová. Třetí skupina využila pro přemýšlení o vhodných ukazatelích pří- klad lokality v Libereckém kraji a tamních intervencí Člověka v tísní, které předtím popsal Lukáš Průcha. —→

W3

SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

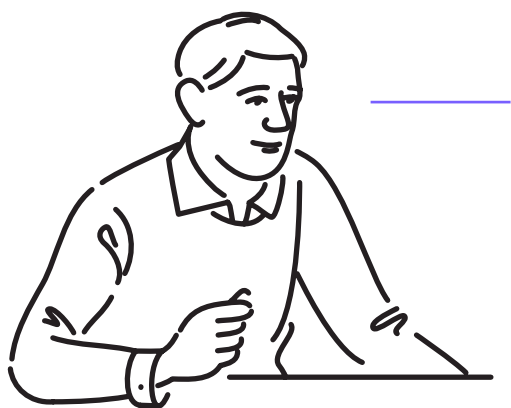
28. června 2022 jsme uspořádali workshop k Sociálnímu bydlení. Dopolední moderovanou diskuzi k práci s daty uvedl příspěvek Jana Klusáčka z Platformy pro sociální bydlení, který hovořil o vyčíslení bytové nouze, a Romana Matouška z Agentury pro sociální začleňování, který promluvil na téma rezidenční segregace. Pozvání do diskuze dále přijali —→

Martin Chochola z Centra bydlení Liberec, Marek Mikulec, zastupující Statutární město Ostrava, Daniel Vališ z Magistrátu hlavního města Prahy a Karolína Vodičková z Magistrátu města Plzně.

I na tomto workshopu se účastníci odpoledne rozdělili do tří pracovních skupin. Jedna se věnovala monitoringu v oblasti sociálního bydlení na krajské úrovni, přičemž účastníci se zaměřili na identifikaci toho, co potřebuje kraj vědět, aby mohl podporu bydlení plánovat, koordinovat, a v neposlední řadě také vyhodnocovat. Vhodné ukazatele skupina diskutovala na základě situace v Plzeňském kraji a zkušeností z města Plzně s Karolínou Vodičkovou, vedoucí tamního Odboru dostupného bydlení a sociálního začleňování.

Druhá skupina řešila téma monitoringu dopadů na život osob z cílových skupin sociálního bydlení. Účastníci se zabývali otázkami, proč a jak sledovat dopady a souvislosti zabydlování do dalších oblastí života zabydlovaných domácností. Své přemýšlení o vhodných ukazatelích opřeli o příklad ostravského programu bydlení, který představil Marek Mikulec, metodik sociálního bydlení Magistrátu města Ostravy.

Třetí skupina se věnovala otázce monitoringu vlivu zabydlování na soužití a život sousedů zabydlovaných domácností. O tom, jak nastavit monitoring problémů a řešení v oblasti soužití a vlivu na sousedy v domech, v nichž přiděluje Magistrát hlavního města Prahy byty osobám v sociální tísní a o vhodných ukazatelích, skupina diskutovala s Danielem Vališem, vedoucím oddělení přípravy a realizace projektů v oblasti bydlení Magistrátu hlavního města Prahy. ✕

WORKSHOPOVÝ CYKLUS
UŽ BĚŽÍ A VOLNÁ MÍSTA UŽ
BOHUŽEL NEJSOU. ALE TADY
NAJDETE VÝSTUPY: [WWW.
SOCIALNI-ZACLENOVANI.CZ/
WORKSHOPOVYCYKLUS/](http://WWW.SOCIALNI-ZACLENOVANI.CZ/WORKSHOPOVYCYKLUS/)

ZAÚJALO NÁS

VEŘEJNÉ FINANCE A SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ: (SOCIÁLNÍ) SLUŽBY

Pojem „sociální služba“ může označovat poskytovatele registrované podle zákona o sociálních službách, ale i osoby pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, a další (neregistrované) aktivity.

Miniseriál o výdajích veřejných rozpočtů v oblasti sociálního začleňování se tentokrát zaměřuje na oblast služeb. Český systém bazíruje na kategorizacích a „škatulkování“, proto nelze použít pojem „sociální služba“ bez bližšího vysvětlení. V rigidním pojetí jde pouze o poskytovatele registrované podle zákona o sociálních službách. Sociální službou v širším slova smyslu jsou však i osoby pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a další (neregistrované) aktivity. Do celkových výdajů jsou proto zahrnuty i náklady na tyto aktivity.

Opačným procesem je nutno projít ve vztahu k pojmu „sociální začleňování“. Podle definice uvedené v § 3 zákona o sociálních službách je sociální službou každá činnost nebo soubor činností „zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení“. —→

Takto by bylo možno zapsat do kolonky „výdaje veřejných rozpočtů“ 22,15 mld. Kč (skutečnost za rok 2021). Realitě lépe odpovídá užší definice uvedená v Mapě sociálně vyloučených lokalit: sociální vyloučení jako proces, v jehož rámci je jedinci, skupině jedinců či komunitě výrazně znesnadňován či zcela zamezován přístup ke zdrojům, pozicím a příležitostem atd. V tomto případě jsou disponibilní veřejné zdroje výrazně nižší.

Jejich hlavní složkou jsou dotace pro (registrované) poskytovatele sociálních služeb sociální prevence. Určit, kolik z nich je využíváno pro sociální začleňování, je poměrně komplikované, protože na financování běžné činnosti preventivních služeb jsou využívány nejen národní, ale i (původně rozvojové) fondy Evropské unie. Komplexní data tak poskytuje pouze informační portál Ministerstva financí MONITOR. Příslušné „paragrafy“ MONITORU však v některých případech seskupují několik druhů služeb (například sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi a zároveň ranou péči, která do úzkého vymezení sociálního začleňování nespadá),

Rizikem do budoucna je skutečnost, že zdrojem financování sociálních služeb v oblasti sociálního začleňování jsou z velké části fondy Evropské unie.

některé ze služeb jsou skryty v souhrnném paragrafu „ostatní služby sociální prevence“. Vedle krajských dotačních řízení (viz tabulka) je nutno zohlednit i „nadregionální“ dotační řízení na úrovni ministerstva (celková dotace pro poskytovatele služeb v oblasti sociálního začleňování se pohybuje kolem 100 mil. Kč), vlastní prostředky krajů a obcí. V případě krajů je většina určena na (povinné) spolufinancování činnosti (registrovaných) poskytovatelů sociálních služeb. Ostatní dotační řízení

jednotlivých krajů se zpravidla pohybují v řádech stovek tisíc Kč ročně. Jak bylo uvedeno v jednom z předchozích newsletterů, rozdílné je i začlenění těchto dotačních řízení do rozpočtu. Některé kraje prezentují tuto podporu jako „prevenci kriminality“, jiné jako „sociální pomoc“ (podle přístupu kraje k dané problematice). Obce a dobrovolné svazky obcí se podle údajů z MONITORu podílí na financování vybraných služeb sociální prevence částkou kolem 400 mil. Kč ročně. —→

↓ **TABULKA:** FINANČNÍ TRANSFERY KRAJŮ NA
FINANCOVÁNÍ VYBRANÝCH DRUHŮ SLUŽEB SOCIÁLNÍ
PREVENCE V LETECH 2019 A 2021

18

Druh sociální služby	Paragraf	Celkové výdaje v Kč 2019	Celkové výdaje v Kč 2021
Sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi	4371	387 377 819	513 339 125
Krizová pomoc	4372	60 817 435	75 342 115
Azylové domy	4374	694 519 492	746 857 226
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	4375	349 841 307	481 185 161
Sociální rehabilitace	4344	465 903 255	640 178 247
Odborné sociální poradenství	4312	373 361 367	343 112 160
CELKEM	-	2 331 820 675	2 880 014 034

Těmito složitými výpočty dospějeme k částce dotací pro sociální služby, nejintenzivněji zapojených do řešení problémů sociálně vyloučených osob a lokalit, ve výši 3,5 mld. Kč ročně. Vedle tohoto na národní úrovni funguje několik dalších dotačních programů se zaměřením na různé aspekty sociální inkluze. Aktivitu pověřených osob podporuje (alespoň prozatím) dotační program na podporu rodin. Svá vlastní dotační řízení mají Úřad vlády ČR, ministerstva školství, vnitra, zdravotnictví a podobně. Objem poskytnutých prostředků se však v rámci těchto dotačních řízení pohybuje jen v řádech jednotek, maximálně desítek milionů Kč ročně. Lze konstatovat, že celkové roční výdaje veřejných rozpočtů na financování (sociálních) služeb v oblasti sociálního začleňování se v současné době pohybují těsně pod hranicí 4 mld. Kč.

Rizikem do budoucna je skutečnost, že jejich zdrojem jsou z velké části fondy Evropské unie. V letech 2016-2022 je jejich prostřednictvím financována například běžná činnost azylových domů, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi nebo služeb sociální rehabilitace (u poslední jmenované pouze její ambulantní a terénní forma). Důsledkem využívání evropských dotací pro financování běžného provozu je stav, kdy jsou národní prostředky —→

alokovány do jiných druhů sociálních služeb (včetně nejnákladnějších pobytových služeb sociální péče, které evropské prostředky využívat nemohou). Po skončení programů financovaných z fondů Evropské unie bude velmi obtížné přesměrovat národní zdroje zpět do oblasti prevence. ✕

Miloslav Macela, odborný garant

19

KONFERENCE HOUSING FIRST PŘINESLA DATA I ZKUŠENOSTI KLIENTŮ

Ve dnech 23. a 24. května 2022 se uskutečnila konference na téma „Housing First a budoucnost sociálního bydlení v ČR“. Konala se v rámci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení ve spolupráci Platformou pro sociální bydlení.

Účastníci se seznámili s novou výzvou OPZ+ na sociální bydlení a se závěrečnými výsledky dosavadních projektů Housing First. Své zkušenosti sdíleli realizátoři projektů, zástupci obcí, pronajímatelé, nájemníci i odborníci v dané oblasti.

Veškeré materiály včetně videozáznamu celé konference naleznete na webu MPSV: [Konference — Housing First a budoucnost sociálního bydlení v ČR](#) (mpsv.cz). ✕

HARMONOGRAM VÝZEV OPZ+

OPZ+ byl 3. července 2022 schválen Evropskou komisí, již během června byly zveřejněny některé výzvy. Harmonogram výzev je ke stažení na: <https://www.esfcr.cz/harmonogram-vyzev-opz-plus>. ✕

INSPIRACE

PŘIVEZLI JSME SI INSPIRACI A MOTIVACI Z NIZOZEMSKA

V polovině května jsme ve spolupráci s EAPN ČR, z. s. (Evropská síť proti chudobě a sociálnímu vyloučení v České republice), resp. s EAPN Nederland uspořádali třídní stáž do Nizozemska. Studijní cesty se zúčastnilo dvánáct pracovníků a pracovníků organizací a institucí působících ve spolupracujících krajích projektu (krajských úřadů, městských, resp. magistrátních úřadů, organizací a institucí s krajskou působností) a zástupci našeho projektového týmu. Účastníci navštívili města Groningen, Zwolle, Deventer

a obec Brummen, kde si během tří dnů vyslechli 11 prezentací k tématům sociálního začleňování.

Stáž účastníci zahájili setkáním s pracovníky finanční poradny v Deventeru, kde dostali odpověď na to, jak město pomáhá zadluženým lidem při prevenci a řešení finančních problémů. Poté navštívili Nadaci Onze DROOM („Náš SEN“) v obci Brummen, která pracuje pomocí metod komunitní práce a komunitního rozvoje s lidmi žijícími v chudobě, sociálním vyloučení a osamělosti. Dále si stážisté vyslechli prezentaci společnosti nájemníků bytů Veluwonen „Mijn huis“ (Dobré bydlení, „Můj dům“) o tom, jak předchází selhání na volném trhu s bydlením, jaké mají cíle v oblasti zabydlování nízkopříjmových skupin obyvatel a jaké jsou kořeny sociálního bydlení v jejich společnosti. Na to navázala prezentace —→

o sociálním systému v Nizozemsku a v závěru prvního dne starosta města Brummen představil účastníkům úlohy obce v sociální oblasti.

Druhý den začal návštěvou spolku Nieuw Nabuurschap v Groningenu, který se řídí myšlenkou, že každý má právo účastnit se společenského života a zapojit se do trhu práce, včetně lidí se zranitelnou psychikou. Spolek svým klientům s podporou dobrovolníků a dárců umožňuje bezpečné zaměstnání, v rámci kterého pomáhají lidé se zkušeností s duševním onemocněním klientům z řad osob sociálně vyloučených či zdravotně handicapovaných spravovat jejich osobní a rodinný rozpočet.

Dále se naše skupina přesunula do zařízení „De Hub“ („Centrum“) v příměstské obci Haren u Groningenu. Zařízení sídlí ve staré nemocnici (bývalý dům řádových sester), kterou městská správa zrekonstruovala a nyní tyto prostory poskytuje řadě organizací působících v sociální oblasti, podporujících sociálně dostupné bydlení a zajišťujících stravování. Účastníkům stáže byl představen projekt „De Hub“ a nadace „Sterk uit Armoede“ („Silný chudobou“), která z pověření města spolupracuje s lidmi, kteří zažili chudobu a sociální vyloučení. Ve spolupráci s nadací mohou tito lidé projít dvouletým rekvalifikačním vzděláváním, aby se díky svým zkušenostem a znalostem stali experty na problémy

chudoby a sociálního vyloučení. Závěr druhého dne stáže byl věnován otázce podpory dětí a mládeže s problémy ve výchově a vzdělávání. V rámci návštěvy si účastníci dali společný oběd, který pro ně připravila cateringová služba provozovaná syrskými uprchlíky.

Poslední den stáže strávili účastníci ve městě Zwolle. Prvním bodem programu byl rozhovor se členkou Rady města, zodpovědnou za problematiku chudoby a sociálních věcí. Následně si účastníci poslechli prezentaci na téma kompenzace pro nízkopříjmové skupiny a podpora zaměstnání a podpora lidí, kteří obtížně dosahují na trh práce. Zástupci municipality vyjádřili také velkou důvěru v práci neziskových organizací a dobrovolníků, bez kterých by se sociální systém a sociální politika obce neobešla. X

„Nizozemsko má propracovaný sociální systém, což je samozřejmě dané i vládní politikou. Obce mají v této oblasti poměrně velkou pravomoc, a to jednak při určování způsobu pomoci a jednak při stanovení výše a druhů finanční podpory; v této oblasti došlo ke změnám zejména v posledních deseti letech. Velký důraz při řešení problematiky osob s nízkými příjmy a sociálním vyloučením je kladen na minimalizaci či odstranění stresových faktorů například tím, že lidem nabízí možnost dalšího pracovního uplatnění, zapojení do společenského života, pomáhají jim s řešením dluhových problémů, případně při orientaci v systému sociálních dávek. Ze strany jednotlivých měst, případně organizací nabízejících pomoc, je patrné aktivní vyhledávání ohrožených osob, což má ve svém důsledku napomoci nejen ke spokojenosti těchto lidí, ale rovněž k návratnosti finančních prostředků vynakládaných na pomoc, která je jim věnována. Výrazná pomoc je poskytována i v rovině sociálního bydlení.“

JANKA KOTRABOVÁ
Krajský úřad Karlovarského kraje

„Celá stáž v Nizozemí byla neuvěřitelně inspirativní. Nejvíce mě zaujal jejich přístup ke klientovi — klienta zbavit stresu a pomoc ušít tzv. na míru. V oblasti sociálního začleňování spolupracují velmi dobře jednotlivé segmenty a veřejná správa — neziskový sektor — dobrovolníci. A právě přístup obyvatel k dobrovolnictví byl asi nejvíce inspirativní — kéž by se i u nás podařilo v budoucnu vybudovat takto silnou dobrovolnickou komunitu.“

JANA HANUŠOVÁ
Centrum investic, rozvoje
a inovací

„Holandský sociální systém mi znovu připomenul, jak zásadní je peer přístup. Terénní pracovník poradny pro boj s chudobou je člověk, který se dříve ocitnul na okraji společnosti, doslova na dně.“

Ivo Slavotínek
Krajský úřad Olomouckého kraje

„Hlavní důraz při práci s osobami sociálně vyloučenými, ohroženými chudobou je kladen na:

- snížení či odstranění stresu u osob v nouzi. Lidé ve stresu nedokáží řešit své problémy, nedokáží fungovat ve společnosti. Mozek člověka ve stresu vylučuje toxiny, které způsobují, že člověk není schopen chápat složité informace, učit se něčemu novému;
- včasnou intenzivní spolupráci osob v nouzi s odborníky (dluhové poradny, městské úřady, neziskové organizace);
- předávání informací mezi všemi zainteresovanými (energetické společnosti, městské úřady, nestátní neziskové organizace, pronajímatelé);
- dostupnost služeb (rychlá a včasná intervence);
- vysoké využití dobrovolníků (a peer pracovníků);
- participaci osob sociálně vyloučených při řešení jejich situace;
- motivaci osob sociálně vyloučených ke změně jejich situace (zvýhodnění při získání a udržení si výdělků apod.);
- využití „koučinku“, tréninku dovedností při motivování ke změně; podpora je poskytována max. 36 měsíců (poté neefektivní).“

JARMILA PAVLÁSKOVÁ PETŘEKOVÁ

Krajský úřad Karlovarského kraje

„Nizozemsko je, co se týče sociální oblasti, zkrátka země zaslíbená. V rozhovoru na radnici s pracovnící městského úřadu jsme se na základě našich, zřejmě překvapivých, dotazů dozvěděli:

- že úřad si spolupráce s neziskovými organizacemi velmi váží, protože se dostanou ke klientům mnohem blíž a mohou zprostředkovat pomoc, kterou úřad poskytuje;
- že městský úřad rozpočtuje objemný balík peněz na sociální oblast, jelikož si všichni uvědomují, že podpora této oblasti je velmi důležitá;
- že veřejnost pomoc a podporu chudým lidem podporuje, protože se potom bude mít celá společnost lépe.

Tohle bych chtěla slyšet i v České republice.

JANA HRONOVÁ

Magistrát města Chomutova

„Nejvíce mě zaujalo široké zapojení dobrovolníků při práci s cílovým skupinami, zde si myslím, že se máme ještě co učit. A také práce s osobami se zkušeností, které dostanou příležitost projít dlouhodobým (dvouletým) vzděláváním a pak pracovat s lidmi, kteří jsou v podobné situaci, kterou zažili oni sami. V ČR nejsou takové metody práce ještě dostatečně rozvinuty. Také bych chtěla vyzdvihnout prezentaci sociálního podniku zaměřeného na dostupné bydlení.“

MARTINA SMUDKOVÁ

Krajský úřad Královéhradeckého kraje

„Ve všech prezentacích obcí, které jsme slyšeli, byl kladen velký důraz na odstranění nebo minimalizaci stresu klientů, kteří spolupracují s obcemi na odstranění svých problémů. Připomíná to v ČR aktuálně zdůrazňovaný well-being, který značí dobrý začátek, vnitřní pohodu a spokojenost, bez nichž není možné řešit komplikované životní situace. Přesto první věta na první prezentaci zněla: ‚Nejsme altruisti, to jsme si mohli dovolit před deseti lety. Poskytujeme podporu, ale zdůrazňujeme zodpovědnost každého klienta.‘ Každé město je zavázáno mít oddělení, které řeší problémy zadlužených obyvatel a jiné životní komplikované situace, způsob práce na jednotlivých obcích se může lišit. A něco na odlehčení? Pokaždé, když jsme přišly kamkoliv na úřad, jsme byly překvapené připraveností úředníků vyhovět občanům v úředních hodinách, které byly nastavené každý pracovní den od 8:00 do 18:00 hodin v prostředí, se kterým se setkáváme v ČR jen v luxusních autosalonech, doplněné při jednáních vynikající kávou a ještě lepšími krajovými sladkostmi. Setkali jsme se se zapálenými lidmi ve věku od 20 do 70 let, kteří měli zájem na tom, aby byla vyřešena komplikovaná životní situace jejich spoluobčanů. Mnozí z nich se této práci věnovali jako dobrovolníci, mnozí byli motivováni vlastní zkušeností.“

MARTA BŘEHOVSKÁ

Krajský úřad Karlovarského kraje

„Překvapením pro mě byly podobnosti i rozdíly v řadě oblastí. I v Nizozemí se řešení sociálního začleňování řídí mnoha různými zákony a podílí se na něm řada úřadů a organizací, takže v různých městech může být odlišný rozsah a kvalita pomoci. I když je třeba proces oddlužení principiálně podobný jako v Česku, nizozemská úprava jej umožňuje použít na dobrovolné bázi.“

ROMAN MATOUŠEK
Agentura pro sociální
začleňování

„Stáž v Nizozemí pro mě byla velkou inspirací a jsem velmi ráda za možnost se jí zúčastnit. Nejvíce mě zaujalo, jakými různými způsoby jsou v Nizozemí zapojováni do pomoci druhým ti, kteří sami prošli problematickou situací — např. bytovou nouzí či zadlužením. Pomoc tedy poskytují nejen profesionální odborníci, ale ve spolupráci s nimi i ti, kteří mají s konkrétní situací vlastní zkušenost. To s sebou přináší řadu výhod a příležitostí.“

ADÉLA CUPÁKOVÁ
Městský úřad Vrchlabí

„Ze zahraniční studijní cesty jsem si za příklady dobré praxe při řešení otázky chudoby, sociálního vyloučení a zadlužení, přivezla tyto zkušenosti: Jsi v nouzi, máš dluhy nebo jsi snad sociálně vyloučen? NEBOJ — stát, město, kde žiješ, i místní organizace se spojí, aby Ti pomohli zlepšit Tvůj současný nedobrá životní status. Nejdřív Ti pomůžeme zbavit se frustrace a stresu, který Ti tato situace působí, nedovoluje racionálně uvažovat a nastalou životní situaci optimálně řešit. Jde nám hlavně o Tebe, abys byl v pohodě a zapojil se zpět do společenského života. Víme, jak je důležité, aby ses cítil plnohodnotně a ne na okraji společnosti, protože jen tak budeš lépe chápat a uchopovat možnosti řešení Tvé životní situace.“

ŠÁRKA BENEŠOVÁ
Krajský úřad Karlovarského kraje

„Práce s peer konzultanty či s lidmi se zkušeností s chudobou v rolích profesionálních pomáhajících a systém jejich do vzdělání, který v prvním roce vzdělávání pracuje se sebezkušeností (což je u nás obvyklé jen v terapeutických výcvicích) a pak až na člověka nabalují nějakou teorii potřebnou k poskytování podpory. To mi přišlo velmi unikátní a rozhodně bych v tomto směru uvítala pilotní dlouhodobý rekvalifikační kurz. V Nizozemí ho mají dvouletý a kvalifikovaný začínající profesionál je na světě.

Povinnost nahlásit dlužníka včas, ihned — tj. je zákonem dáno, že není možné, aby někomu narůstal dluh na nájemném, energiích apod., Není nutná nějaká složitá depistáž, o člověku, který začíná dlužit, se obce dozví ihned a mohou začít jednat a poskytovat podporu. O podporu v oblasti vedení financí (nejen oddlužení! ale pravidelného ročního vedení domácího účetnictví) je možné požádat dobrovolně, neznají institut omezení svéprávnosti, někdo může mít soudem nařízenou povinnost mít svého ,osobního finančního poradce‘, ale neznamená to, že nemá na vlastní hospodaření vůbec vliv. Ale znamená to, že si nesmí vzít třeba půjčku bez souhlasu svého finančního správce a pokud to udělá, má správce právo ji zrušit a firmy na to slyší a učiní tak. Jak prosté, mohli bychom také zavést u nás.

„Developerská‘ nadace, která zabývá tisíce domácností ve vlastních nemovitostech, ale zároveň čas od času nějaké nemovitosti prodá a jiné koupí, zrekonstruuje nebo postaví, a tím pádem zajišťuje lidem dostupné bydlení i sociální bydlení, ale prostě se nechová na trhu s bydlením nekale. Prioritou je zabydlovat obtížně uplatnitelné nájemníky na trhu s bydlením a tito lidé pak nejsou přestěhováváni jako u nás v ČR. Nehrajou si na prostupnost, chápou, že když člověk bydlí a je spokojený tam, kde je, není vhodné ho znovu stěhovat. Chápou to také proto, že si to umí spočítat, že je to vždycky dražší — jak pro klienta, tak pro doprovodné služby, neboť je to další stresová situace a tedy se navyšuje potřeba vyšší míry podpory. Což opět odráží jejich principy práce, v rámci kterých nejprve člověka ,odstresují‘ a až pak oddluží, pecka!“

IVANA HRUBÁ

Agentura pro sociální začleňování

„Zahraniční stáž v Nizozemsku byla skvělou příležitostí poznat fungování sociálního systému v zemi, kde třeba sociální bydlení má téměř stoletou tradici. Program byl skvěle připravený, a tak jsme mohli během tří dnů navštívit řadu organizací a vidět, jak v sociální oblasti pracují a zjistit, jak o sociální problematice uvažují. Asi nejvíce mě zaujalo všudypřítomné přesvědčení, že pomáhat má smysl. To se odráželo v jejich celkovém nastavení a přístupu k lidem v tíživých sociálních situacích, ať už se jednalo o bydlení, dluhy či jiná omezení. Věřím, že je nutné od počátku pracovat nejen s konkrétní situací, ale hlavně se stresem, který lidi doslova paralyzuje a bez jeho zmírnění nelze zlepšení situace docílit. Jejich pozitivní přístup mě doslova nakazil a při vzpomínce na stáž se mi vždy objeví úsměv na tváři a věřím, že když budeme chtít, tak se můžeme stále posouvat a hlavně, že to má smysl.“

PAVLA KRÁTKÁ

Městský úřad Česká Lípa

„V rámci stáže jsme navštívili vícero služeb, ale zaujal mě princip, jakým v Holandsku přistupují k zadluženým lidem a k lidem v krizi, a to jak ze strany obce, tak ze strany pomáhajících organizací. Uvědomují si, že chudoba a krize je pro člověka nezdravá (fyzicky i psychicky) a snaží se lidem, kteří do chudoby upadnou, pomoci a vrátit je do společenského života. Tato investice se jim vrátí jak finančně, sociálně, tak i komunitně. U osob v krizi se nejdříve zaměřují na řešení psychické zátěže a poté na potřebné administrativní úkony (dávky, exekuce atd.). Tento postup je jiný než u nás, a proto mne oslovil. Na prvním místě je jedinec a jeho psychické zdraví a pohoda, a pak až ostatní potřebné záležitosti.“

VERONIKA ŽÁKOVÁ

Agentura pro sociální začleňování

„Nejvíce mě zaujal totálně proklientský přístup k práci od okamžiku vyhledávání klienta až po jeho provázení a nabídnutí opravdu účinných nástrojů k řešení. Ty jsou ostatně hodně podobné jako v ČR, jen jsou využívány mnohem efektivněji. Zároveň je zajímavá systematická práce na zmírňování stresu jednotlivých klientů.“

LUKÁŠ PRŮCHA

Člověk v tísni

Z AGENTURY

SÉRIE VIDEODOKUMENTŮ VYPRÁVÍ PŘÍBĚHY ROMŮ NA CESTĚ ČESKÝM A SLOVENSKÝM VZDĚLÁVACÍM SYSTÉMEM

I tentokrát vám představujeme několik krátkých videodokumentů, které vznikly v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

První z dokumentů pojednává o sestrách Daně Hruškové a Ivetě Kokyové. Dana pracuje jako terénní sociální pracovnice pro národnostní menšiny a cizince na Praze 14. Její sestra Iveta je terénní pracovnící Magistrátu města Hradec Králové a nyní studuje romistiku. Píše povídky s romskou tematikou, externě pracuje jako moderátorka a reportérka pro web Romea.cz a jako lektorka romského jazyka. Obě se shodují —→

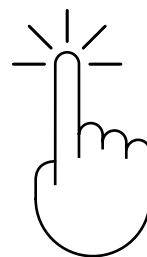
←
DANA HRUŠKOVÁ A IVETA
KOKYOVÁ

na tom, že do školy chodily rády, nicméně neskrývají, že jim školní výuka dělala potíže. Jedna ze sester uvádí, že tomu tak bylo hlavně proto, že ve škole narážela na jazykovou bariéru.

Další z dokumentů je věnován Emílii Horáčkové. Paní Emílie pochází z Prahy. Po skončení základní školy se vdala a narodila se jí dcera. Později vystudovala střední i vysokou školu. V dokumentu zdůrazňuje potřebnost a důležitost vzdělání. Je zakladatelkou a předsedkyní sdružení Bachtale, které v Mimoni provozuje dětskou skupinu Mimoňáčkové a má v plánu zřídit dobročinný obchod, v němž bude zaměstnávat ženy zažívající chudobu.

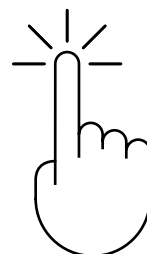
←
EMÍLIE HORÁČKOVÁ

Dokument o Marii Martínkové vypráví příběh zdravotní sestry ze Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, která od šesti let vyrůstala spolu se sourozenci v dětském domově. Právě v souvislosti s tím, že se v dětském domově ocitla v nízkém věku, neměla problémy s většinovým jazykem a učení jí šlo dobře. Ke studiu na zdravotní škole ji přiměla vychovatelka v dětském domově, kterou paní Marie vnímá jako svoji „druhou mámu“. Na příkladu svého příběhu zdůrazňuje, že každý má šanci. —→

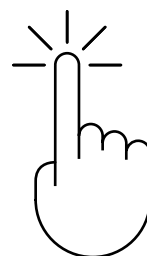
←
MARIE MARTÍNKOVÁ

Další dokument je vyprávěním Nikoly Taragoše, ředitele programů ve společnosti Romodrom o. p. s., který se narodil v Praze a jeho mateřským jazykem je romština. Nedostatečná znalost češtiny byla jedním z důvodů, proč ho nepřijali do školky. Nebylo to pro něj úplně jednoduché, ale postupem času se většinový jazyk naučil. V období po revoluci podnikal v gastronomii, provozoval diskotéku a působil v oblasti obchodu s realitami. Později studoval Pražskou vysokou školu psychosociálních studií.

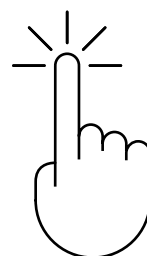
NIKOLA TARAGOŠ

V dalším z dokumentů vypráví svůj příběh Gerhard Hadi, který se narodil v Košicích a tam také na převážně romském sídlišti vyrůstal. Na základní škole se potýkal se šikanou ze strany spolužáků i učitelů. Změna přišla až na druhém stupni, kdy založil školní rádio. Od dětství snil o práci v novinách, rádiu nebo televizi, a tak po úspěšném dokončení gymnázia v Košicích absolvoval bakalářské studium v oboru Mediální studia a žurnalistika. V současné době pracuje jako rozhlasový moderátor, spolupracuje na několika mediálních projektech a věnuje se dalšímu vysok školskému studiu. —→

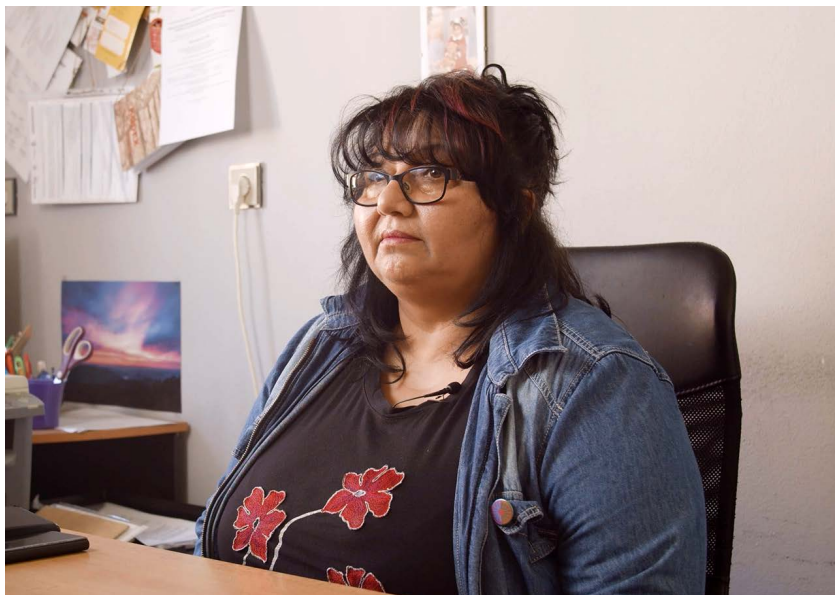

GERHARD HADI

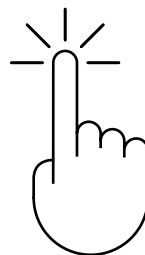

Sérii krátkých dokumentů uzavírá snímek o Dagmar Lendelové, terénní pracovníci a mediátorce zdraví z Lovosic. Paní Dagmar vyrůstala u negramotných prarodičů, kteří jí i přesto dali dobrý základ do života. Byť byly spolu se sestrou jedinými Romkami ve škole, nenarážely zde na problémy. Po maturitě Dagmar vystudovala sociální práci na mostecké vyšší odborné škole a následně se přihlásila na romistiku na Karlově Univerzitě, čímž si splnila svůj sen. ✕

31

DAGMAR LENDELOVÁ

TEMATICKÉ VÝZKUMY O VZDĚLÁVÁNÍ PŘINÁŠEJÍ VAROVNÁ ZJIŠTĚNÍ

Přinášíme přehled dalších zajímavých výstupů projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586 financovaný Evropským sociálním fondem prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

KVALITA VZDĚLÁVÁNÍ V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH

Kvalitě vzdělávání ve školách, do nichž chodí žáci se sociálním znevýhodněním, se již věnovala řada studií. Vyplývá z nich, že tito žáci obecně dosahují ve vzdělávání nižší úrovně výsledků. Příčinou je —→

nízká podpora těchto žáků v rodině, materiální deprivace, nízká kvalita a nestabilita bydlení. Na úrovni škol jsou popisovány příklady dobré praxe, kdy je „přidaná hodnota“ školy oproti těmto výchozím předpokladům vysoká; zároveň ale také situace, kdy žáci se sociálním znevýhodněním nedostávají ve školách adekvátní podporu, ani kvalitní vzdělání. Dosud provedené analýzy výsledků šetření PISA se zaměřovaly na úroveň krajů, typů škol nebo sociálních, ekonomických a kulturních charakteristik žáků. Nebyla však věnována pozornost vztahu mezi podmínkami ve vzdělávání, včetně koncentrace žáků ze SVL (žáků se sociálním nebo kulturním znevýhodněním) na jednotlivých školách, a dosaženými výsledky žáků. Tato nová analýza posuzuje právě vztah mezi podmínkami a výsledky vzdělávání, přičemž jejím cílem je zjistit, jestli v různých typech škol žáci dosahují rozdílných výsledků. Analýza sleduje, nakolik se liší nerovnosti, kterým jednotlivé školy čelí, kde se nacházejí školy s vyšším podílem žáků se sociálním znevýhodněním, a popisuje, jakých výsledků ve vzdělávání žáci z těchto škol dosahují.

PODPORA ŽÁKŮ SE SOCIÁLNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM PŘI VZDĚLÁVÁNÍ NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH

Je bohužel smutnou pravdou, že vzdělávací systém v České republice reprodukuje a prohlubuje sociální nerovnosti, spíše než by je pomáhal snižovat. Míra závislosti mezi socioekonomickým statusem rodiny a školní úspěšností je v ČR jedna z nejvyšších ze zemí OECD. Na některých školách se tak nedaří účinně kompenzovat vlivy způsobené socioekonomickým statusem rodin, který se promítá do výsledků žáků. Děje se tak i přesto, že žáci se sociálním znevýhodněním (resp. ti, jejichž vzdělávací potřeby (SVP) pramení z odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek) mají nárok na podpůrná opatření podobně jako žáci, jejichž SVP mají zdravotní příčiny. Předchozí terénní výzkumy Agentury provedené v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“ ukazovaly, že postoj zástupců škol k inkluzi a ke vzdělávání žáků ze znevýhodněného prostředí se liší. Z výzkumů je dále patrné, že pro některé zástupce škol se jedná o novou zkušenost, se kterou si nevědí rady. Zároveň se výzkumníci Agentury setkali s diametrálně odlišným chápáním samotného sociálního znevýhodnění (jeho příčin, projevů a dopadů do vzdělávání) —→

a z toho plynoucích různých názorů na to, jestli škola může nebo chce být aktérem podílejícím se na jeho řešení. Cílem tohoto výzkumu bylo popsat současnou praxi v poskytování podpory žákům ze SVL, identifikovat dobrou praxi a zároveň rozpoznat nedostatky a překážky v poskytované podpoře a ze zjištění výzkumu vyvodit doporučení pro tuto oblast.

ANALÝZA VZTAHU MEZI ŠKOLNÍ (NE)ÚSPĚŠNOSTÍ NA ZŠ A SŠ A NEZAMĚSTNANOSTÍ

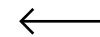
Předčasné odchody ze vzdělávání jsou podmíněny velkým množstvím faktorů — od individuální situace a rodinného zázemí žáka až po širší systémové nastavení sociálních a vzdělávacích politik. Studie ukazují, že Česká republika patří ve srovnání s dalšími zeměmi EU mezi ty s nižší mírou předčasných odchodů žáků ze vzdělávání. V posledních letech však dochází k jejich nárůstu a jejich míra se v jednotlivých regionech ČR velmi liší. Předčasné odchody ze vzdělávání jsou považovány za rizikový faktor sociálního vyloučení a mohou mít velmi závažné dopady. Osoby, které předčasně odcházejí ze vzdělávání, představují sociálně zranitelnější skupinu obyvatel. Předčasný odchod ze vzdělávání se následně promítá do ekonomické a sociální situace takového jednotlivce i jeho rodiny po celý život. Výzkum byl zaměřen na lepší porozumění fenoménu předčasných odchodů žáků a studentů ze škol v České republice a s tím souvisejících sociálních dopadů. Studie si klade za cíl zmapovat vztah mezi předčasnými odchody ze základních a středních škol a nezaměstnaností mladých lidí včetně zhodnocení vývoje v čase. X

ZÁSTUPCI AGENTURY A KRAJŠTÍ KOORDINÁTOŘI PRO ROMSKÉ ZÁLEŽITOSTI SE DOMLUVILI NA UŽŠÍ SPOLUPRÁCI

29. června 2022 se zástupci Agentury sešli s krajskými koordinátory pro romské záležitosti. Předmětem schůzky byly především plány Agentury do budoucna. Zároveň účastníci zhodnotili dosavadní spolupráci

Agentury s kraji a probrali možnosti a parametry dalších kroků. Ze společné diskuze vyplynulo několik zajímavých tipů, jak budoucí spolupráci zefektivnit. Zástupci Agentury se s krajskými romskými koordinátory domluvili například na pravidelných setkáních, na kterých budou zástupci krajů informováni o aktualitách. Shodli se také na tom, že pro lepší informovanost se bude zástupce Agentury pravidelně účastnit pracovních porad krajských koordinátorů. ✕

34

ZÁSTUPCI AGENTURY
SE BUDOU PRAVIDELNĚ
SETKÁVAT S KRAJSKÝMI
ROMSKÝMI
KOORDINÁTORY
A SDÍLET INFORMACE
O AKTUÁLNÍM DĚNÍ
V OBLASTI SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ.

KONTAKTY

SPOLUPRÁCE S LIBERECKÝM KRAJEM

IVANA HRUBÁ

+420 720 950 066

IVANA.HRUBA@MMR.CZ

SPOLUPRÁCE S OLOMOUCKÝM KRAJEM

VERONIKA ŽÁKOVÁ

+420 775 096 716

VERONIKA.ZAKOVA@MMR.CZ

SPOLUPRÁCE S KRÁLOVÉHRADECKÝM KRAJEM A CHOMUTOVEM

PAVEL VERMACH

PAVEL.VERMACH@MMR.CZ

SPOLUPRÁCE S KARLOVARSKÝM KRAJEM

MARKÉTA FIŠAROVÁ

+ 420 705 689 797

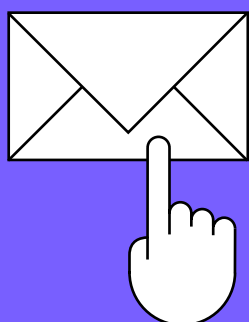
MARKETA.FISAROVA@MMR.CZ

NEWSLETTER A AKCE PROJEKTU

ELIŠKA BUOČIKOVÁ

+420 704 646 249

ELISKA.BUOCIKOVA@MMR.CZ

CHCETE DOSTÁVAT
NÁŠ NEWSLETTER
PRAVIDELNĚ?
PŘIHLASTE SE K ODBĚRU!